

COME2ART: Introducing a collaborative scheme between artists & community members fostering life skills development and resilience through creative placemaking

Contract number: 2020-1-EL01-KA227-ADU-094692

Erasmus + project, Partnerships for Creativity

“Een curriculum voor levensvaardigheden via kunst
in het kader van creatieve placemaking”

Module 6

De sociale rol van kunstenaar als leider bij het ondersteunen van creatieve activiteiten op gemeenschapsniveau

Invoering

De rol van de kunstenaar is, na de ontwikkeling van de relationele kunst, degene geworden die handelt in een gemeenschapscontext, van de gemeenschappelijke ruimte, en door deze benadering te volgen heeft hij zichzelf gezien als de drager van praktijken waarbij burgers betrokken zijn. De kunstenaar neemt zo een sociale rol op zich en zorgt voor de gemeenschapsplek en de betrokkenheid van degenen die deze beleven. De kunstenaar wordt die 'heterotopische' figuur die daardoor ontmoetingsruimtes kan creëren die verschillen van de routine van de stad, waardoor degenen die daar wonen op een nieuwe en andere manier met zichzelf en met de ander kunnen omgaan. In deze module zullen we kijken naar de beste praktijken van deze acties en zullen we proberen een methodologie te bieden die de verspreiding ervan bestendigt. Deze module bestaat uit 2 eenheden.

Eenheid6.1: Relationele kunst: verschillende artistieke benaderingen van gemeenschap

Dit onderdeel laat leerlingen kennismaken met de geboorte van een relationele kunst van de afgelopen decennia.

Deze eenheid omvat:

- Wat is relationele kunst (zoals Nicolas Bourriaud theoretiseerde)
- Verschillende benaderingen van relationele kunst en casestudies (verschil tussen participatieve kunst, relationele kunst en gedeeld kunstwerk)
- Hoe kan kunst therapeutisch zijn?

Eenheid6.2: praktische simulatie

In dit onderdeel kunnen leerlingen oefenen met het ontwerp van een hypothetisch kunstworkshop die een projectmethode biedt.

Deze eenheid omvat:

- Inleiding tot de taak (definieer het publiek waarop de workshop is gericht, identificeer de behoeften, definieer de te bereiken doelstellingen, definieer

2

This publication has been produced with the financial support of the Erasmus+ Programme of the European Commission. The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the author(s), and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

- de ruimte voor actie en de setting.
- Teamwerksimulatie
 - Toespraak en eindsamenvatting delen

De belangrijkste leerdoelen van deze module zijn:

- Onderscheid de artistieke handelingen die kunnen worden uitgevoerd in relatie tot het publiek
- Het tonen van de rol van de kunstenaar als leider in een gemeenschap
- Voldoet de onderwijsmethodologie van leren door te doen
- Begrijp en pas kunstenaarsleiderschapsoefeningen toe in verschillende contexten

Onderzoek

Het niveau van verwezenlijking van de leerdoelen wordt beoordeeld aan de hand van:

- Vragenlijst (aan het begin en aan het einde)
- Groepsevaluatie na simulatie

Eenheid 6.1

Relationele kunst: verschillende artistieke benaderingen van gemeenschap

Dit onderdeel laat leerlingen kennismaken met de geboorte van een relationele kunst van de afgelopen decennia, zoals Nicolas Bourriaud theoretiseerde. Het verschil laten zien tussen de verschillende benaderingen die de kunstenaar ten opzichte van de gemeenschap zou kunnen hebben. Benadruk de doelstellingen die de kunstenaar moet bereiken om therapeutisch te worden voor de gebruikers.

Trefwoorden: relationele kunst, meerdere benaderingen van de gemeenschap, rol van de kunstenaar in relatie tot een begunstigde

Na voltooiing van dit onderdeel kunnen de leerlingen:

- Identificeer wanneer en hoe een relationele kunst zich ontwikkelde
- Onderscheid de artistieke handelingen die kunnen worden uitgevoerd in relatie tot het publiek
- Erken de doelstellingen die de kunstenaar moet bereiken om een leider te worden in het ondersteunen van creatieve activiteiten op gemeenschapsniveau.
- Begrijp hun eigengepasthouding tegenover de gemeenschap

De sociale rol van kunstenaar als leider bij het ondersteunen van creatieve activiteiten op gemeenschapsniveau

In deze module gaan we in op de rol van de kunstenaar en vooral op de manier waarop zijn manier van kunst bedrijven de gemeenschap kan beïnvloeden.

In het theoretische deel laten we je kennismaken met drie verschillende benaderingen waarmee de kunstenaar verbinding kan maken met het publiek.

Het eerste voorbeeld is de relationele kunst:

1. Relationele esthetiek- Nicolas Bourriaud

2. Félix Gonzàles-Torres: als een voorbeeld van Relationele esthetiek

Franco Vaccari werkt op een andere manier met het publiek, met zijn manier van participatieve kunst. De kunstenaar betreft het publiek actief bij de creatie van het kunstwerk, door het volgen van de aanwijzingen van de kunstenaar werd het publiek de hoofdpersoon in het creatieproces.

3. Franco Vaccari -participatieve kunst

De derde methodologie gaat over het creëren van een kunstwerk dat bestaat uit het creëren van een kunstwerk door mensen, als gemeenschap, te betrekken met als doel een gedeeld kunstwerk te creëren.

In tegenstelling tot twee voorgaande voorbeelden, stelt deze manier van benaderen mensen in staat om op een actieve manier deel te nemen, waarbij ze het moment van creatie van hun gevoelens, emoties en persoonlijke geschiedenis inbrengen en al deze inhoud delen.

Een persoon heeft interactie met anderen en iedereen heeft interactie met de groep door alle afzonderlijke creaties in een soort communicerende relatie te plaatsen en daardoor tegelijkertijd door anderen te worden beïnvloed.

Uiteindelijk heeft het kunstwerk alleen betekenis doordat het één kunstwerk, gemaakt door één enkele deelnemer, samenvoegt en zo een concreet bewijs wordt van gemeenschapservaring.

4. Opera Condivisa (gedeeld kunstwerk)

5. “Legarsi alla Montagna” (Binden aan de berg) door Maria Lai: als voorbeeld van een werk gemaakt door de gemeenschap

Over gemeenschapsbetrokkenheid gesproken: het gedeelde kunstwerk vertegenwoordigt een andere manier van communiceren, anders dan relationele esthetiekparticipatieve kunst omdat het bestaat uit gelijktijdig en afgesproken werken, op een plek die anders moet zijn dan de dagelijkse omgeving: een heterotope plek.

De begunstigde moet op een correcte manier en met bewustzijn door de kunstenaar worden betrokken. Daarom moet de kunstenaar de juiste keuzes maken om vakkundig tot de uiteindelijke kunstwerkproductie te komen.

In deze situatie werd de kunstenaar een heterotope kunstenaar.

Ons doel is om u alle vereisten en voorwaarden te bieden om de planning en correcte ontwikkeling van dit soort processen mogelijk te maken

1. Relationale esthetiek- Nicolas Bourriaud

De Franse curator Nicolas Bourriaud publiceerde in 1998 een boek met de titel Relational Aesthetics zette een stelling uiteen voor de wending van de kunst naar participatie, ervaring en het geheel van menselijke relaties.

Hij definieerde de term als:

Een reeks artistieke praktijken die als theoretisch en praktisch uitgangspunt het geheel van menselijke relaties en hun sociale context nemen, in plaats van een onafhankelijke en private ruimte. Hij zag kunstenaars eerder als facilitators dan als makers en beschouwde kunst als informatie die werd uitgewisseld tussen de kunstenaar en de kijkers. In die zin geeft de kunstenaar het publiek toegang tot macht en de middelen om hun perspectief te veranderen.

De kunstenaar kan worden gezien als de katalysator in de relationele kunst, in plaats van centraal te staan.

Waar komt onze huidige obsessie voor interactiviteit vandaan? Draagt kunst na de consumptiemaatschappij en het communicatietijdperk nog steeds bij aan de opkomst van een rationele samenleving? Nicolas Bourriaud probeert onze benadering van de hedendaagse kunst te vernieuwen door zo dicht mogelijk bij de werken van de kunstenaars te komen en door de principes te onthullen die hun gedachten structureren: een esthetiek van het intermenselijke, van de ontmoeting, van nabijheid, van het weerstaan van sociale formattering.

Het doel van Relationele Aesthetics is om de instrumenten te produceren die ons in staat stellen de evolutie van de hedendaagse kunst te begrijpen. Sommige kunstenaars die vanuit dit perspectief worden geanalyseerd zijn Felix Gonzalez-Torres, Louis Althusser, Rirkrit Tiravanija en Félix Guattari.

Verdieping:

<https://somethingcurated.com/2018/02/14/a-guide-to-relational-aesthetics/>

<https://www.youtube.com/watch?v=uunzjLbSX4>

<https://www.youtube.com/watch?v=4cqyg7Oder0&t=686s>

2. Félix Gonzàles-Torres: als een voorbeeld van Relationele esthetiek

Félix Gonzàlez-Torres werd in 1957 in Cuba geboren. Zijn hele artistieke productie is een groot autobiografisch project dat hij met het publiek wilde delen. Gonzàlez-Torres behandelt vaak diepgaande thema's zoals sociaal onrecht, economische ongelijkheid, homofobie, ziekte en dood. Hij behandelt deze kwesties met een delicate en schoonheid die zowel visueel als moreel rijk is. Zijn werken vallen het oog en de gevoelens niet aan; alles is impliciet, discreet en vloeiend. Zijn kunst is gebaseerd op de kracht van eenvoudige evocatie, die gewone voorwerpen transformeert in poëzie-instrumenten, en op de kracht van participatie omdat het werk zonder publiek niet dezelfde betekenis heeft.

Zijn werk vertegenwoordigt niet alleen de ziekte en de uitputting ervan op het lichaam, maar vertegenwoordigt ook de liefde tussen de persoon die aan de ziekte lijdt en de persoon die er is om hem te steunen en mee te lijden. Het gaat altijd om de verbinding tussen mensen, hun gevoelens en emoties.

In verschillende van zijn werken gebruikt hij zoete snoepjes als representatie van liefde: als je denkt aan het geven van snoep aan een geliefde op Valentijnsdag, of snoepjes in een doos met bloemen op moederdag, dan is snoep al lang verbonden met genegenheid en liefde. Terwijl het snoepje wordt gegeten, terwijl het lichaam begint te verdwijnen, blijft de liefde bestaan.

Félix Gonzàles-Torres betreft het publiek bij dit persoonlijke gevoel van liefde en nodigt hen uit ervan te genieten.

Hij betreft het publiek door bij degenen die het snoep eten een herinnering, een gevoel, een emotie op te roepen die de liefde oproept die de kunstenaar voelt.

Verdieping:

<https://www.felixgonzalez-torresfoundation.org/works/c/candy-works>

<https://www.youtube.com/watch?v=37bSb-aQ4BM>

3. Franco Vaccari - Relationale kunst

Sinds het begin van zijn artistieke carrière, in de tweede helft van de jaren zestig, concentreerde Franco Vaccari zijn onderzoek op drie hoofdthema's: de ontbinding van het modernistische esthetische object; het gebruik van fotografie, film en video om de toeschouwer te betrekken bij het proces van participatie en kritiek op de media; de nadruk op de ruimtelijke, fysieke en temporele omstandigheden van perceptie, met bijzondere verwijzing naar de openbare stedelijke ruimte.

Deze elementen situeren Vaccari's artistieke productie binnen een bepaald gebied van de conceptuele kunst, gekenmerkt door de opkomst van praktijken gebaseerd op de directe deelname van de toeschouwer/kijker aan de productie van vaak kortstondige en tijdelijke werken. De kunstenaar treedt niet langer op als een originele en autonome auteur, maar brengt een gebeurtenis in gang waarvan hij/zij geen controle heeft over de resultaten. Als gevolg hiervan wordt het werk "in realtime" gegenereerd. Het ontwikkelt zich in relatie tot de manier waarop de kijker het waarneemt en erop reageert, en draagt sterk bij aan de vormgeving van de betekenis ervan.

“Expositie in realtime nummer 4”

“Het verschil tussen happenings, optredens en real-time tentoonstellingen is een verschil in structuur. Terwijl eerstgenoemde zich in feite lineair ontwikkelen en in de verschillende fasen nauwkeurig vooraf bepaalde programma’s volgen, hebben real-time exposities als kenmerkend element de mogelijkheid van retro - actie, dat wil zeggen, van feedback” (Franco Vaccari, 1978).

De omgeving is dus niet de “ruimte van blootstelling” of zelfs “van actie”, integendeel, het is de “ruimte van relatie”; het werk is geen ‘data ontworpen door de kunstenaar’, integendeel, het is een ‘proces dat door de kunstenaar wordt veroorzaakt’.

Exhibition in Real Time, bekend als Leave a Photographic Trace of Your Passing, plaatste een eenvoudige fotokiosk in de galerij met een bord waarin bezoekers werden gevraagd een foto aan de muur toe te voegen. Het was en blijft zowel een ideaal conceptualistisch werk als een embleem van de interesse van de kunstenaar in het veroorzaken van een gebeurtenis zonder controle over de resultaten ervan - onthullend. Mensen zijn vrij om hun sporen achter te laten zoals ze willen, op hun eigen manier en zonder beperkingen.

"[...] Ik toonde een Photomatic-cabine (een van die fotocabines die je in grote steden aantreft) en een bord in vier talen waarin bezoekers werden opgeroepen een fotografisch spoor van hun passage achter te laten. Ik bracht het proces alleen maar op gang door de eerste fotostrip te maken , op de dag van de opening en daarna heb ik niet meer ingegrepen. Tegen het einde van de tentoonstelling waren er meer dan 6.000 strips verzameld"

Franco Vaccari, 2007

Verdieping:

<https://www.youtube.com/watch?v=xVpoTG1xg4k>

<https://www.youtube.com/watch?v=KS4yutgnYpl&t=469s>

4. Opera Condivisa(gedeeld kunstwerk)

De letterlijke vertaling van dit item is “gedeeld kunstwerk”, maar deze definitie geeft niet volledig de diepe betekenis van dit creatieproces weer.

Bij het maken van dit kunstwerk is iedereen de maker van een enkel kunstwerk in zijn volledige vorm.

Het kunstwerk heeft alleen grote waarde als alle onderdelen bij elkaar passen.

Deze methodologie wordt getheoretiseerd en in de praktijk gebracht door “Terapeutica Artistica” (letterlijke vertaling is therapeutische kunst, maar de betekenis is een beetje anders): het is een

academische cursus gehouden in Brera (Milaan) - Italië.

Aan de basis van deze cursus ligt een gedachte: wat de artistieke ervaring kan brengen in het leven van mensen, het is een fenomenologisch onderzoek dat zich richt op wat daaronder zit, op wat het gunstige effect is van het doen van kunst voor een enkele persoon of een groep die betrokken is bij het creatieproces.

“Terapeutica Artistica” is de beoefening van een kunst met therapeutische kracht, die kan rehabiliteren en regenereren, waardoor het mogelijk is om op een creatieve, diepgaande en unieke manier voor jezelf te zorgen.

Volg de link:

<https://terapeuticartista.it/>

Voorbeelden van Opera Condivisa:

- met kinderen -<https://www.youtube.com/watch?v=yIK1onJv4QY&t=207s>
- volwassenen
begunstigde <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=xD6jdHkJwxA>
- mensen met een
handicap <https://www.youtube.com/watch?v=05sQXdDRc5s>
- één tentoonstelling
<https://terapeuticartista.it/giardini-segreti-dedicato-a-laura-tonani/>

In "Opera condivisa" zijn de kenmerken van elke deelnemer en zijn stijl bij het creëren van iets duidelijk waarneembaar, in dit proces is de kunstenaar coprotagonist en kan hij, als hij dat wil, deelnemen aan de kunstsessie.

Het creatieproces is gebaseerd op het diepgaand delen van elke sensatie, gevoel en idee, zonder de eigenschappen van de deelnemers te laten smelten, omdat iedereen zijn eigenaardigheid behoudt.

5. “Legarsi alla Montagna” (Binden aan de berg) door Maria Lai: als een voorbeeld van een werk gemaakt door de gemeenschap

Maria Lai was een Italiaanse kunstenaar die bekend staat om haar multimedialkunstwerken die de ambachtelijke tradities en folklore van haar geboorte-eiland Sardinië verkennen.

Haar praktijk combineerde weven, borduren, schrijven en tekenen en gebruikte huishoudelijke materialen zoals textiel, draad en boeken.

De Art Informel- en Arte Povera-bewegingen hadden een grote invloed op Lai's artistieke ontwikkelingen.

“Legarsi alla Montagna”(Bindend aan de berg)

“Legarsi alla montagna” was een evenement dat begon op 8 september 1981. De collectieve actie zou drie dagen duren, waarbij bijna alle 1.000 inwoners van de stad betrokken zouden zijn, en er zou bijna 27 kilometer lichtblauw denimlint nodig zijn. Het lint kronkelde door zijstraten, hing tussen balkons, beklom kerktorens en zeilde uiteindelijk naar de top van de berg Gedili, die boven het afgelegen, rotsachtige stadje uitsteekt. Het evenement combineerde elementen van land art, performance en installatie. Maar het lint zorgde ook voor een symbolische en fysieke samenkomst op een plek waar familievetes en zelfs geweld generaties lang hadden geduurd.

Om de volledige collectieve actie te zien:

<https://www.youtube.com/watch?v=0rVoN64Fz-o>

Verdieping:

<https://www.youtube.com/watch?v=UY8INLwBivU&t=22s>

Unit 6.2: Workshop over de voorgestelde methodologie

Invoering

Dit onderdeel laat leerlingen kennismaken met het ontwerpen van een hypothetische kunstworkshop en biedt een projectmethode. In eerste instantie wordt een vademecum met de projectmethode gedeeld met de deelnemers. Hierna wordt een taak geïntroduceerd met de volgende punten: definieer het publiek waarop de workshop is gericht, identificeer de behoeften, definieer de te bereiken doelstellingen, definieer de ruimte voor actie en de setting. De kunstenaars worden opgedeeld in werkgroepen waarin ze een simulatie voor een hypothetisch laboratorium moeten plannen. Deelnemers vullen een gedeeld digitaal document in dat de punten van het vademecum respecteert. Dit document zal het hulpmiddel zijn om mee te confronteren bij de uiteindelijke uitwisseling. Iedere groep zal een korte presentatie moeten houden, die door anderen zal worden becommentarieerd.

Trefwoorden: projectmethode, werkgroepen, leren door te doen, gedeelde toespraak

Leerresultaten:

Na voltooiing van dit onderdeel kunnen de leerlingen:

- Experimenteer met een methodologie waarmee de kunstenaar creatieve activiteiten voor de gemeenschap kan organiseren
- Teamwerkvaardigheden ontwikkelen
- Organiseer een project
- Leg een persoonlijk project uit
- Vergelijk ideeën
- Communicatie en samenwerking met digitale technologieën
- Luistert met respect naar andere kunstenaars in het werkteam

WERKPLAATS

Afhankelijk van de opgedane kennis wordt aan de deelnemers aan de training gevraagd een project te ontwerpen volgens de volgende kenmerken en instructies:

1. Verdeel in groepen

2. Maak een project

3. Doel van het project:

Deelname van een gemeenschap van bijna 20 mensen (18-40 jaar) en haar relatie met het land

4. Te volgen schema voor het project:

- Gebruikers

- Kenmerken
- Behoeften

(Als de gebruikers een fysieke of mentale pathologie hebben, leg dan hun moeilijkheden of handicaps uit. Als de gebruikers in een gemarginaliseerde realiteit leven, beschrijf dan de situatie in kwestie en de problemen die verband houden met sociale uitsluiting).

- Vermogen om in groepen te werken

- Deel

- Beschrijving van de plaats waar het project plaatsvindt
- Advies over het transformeren van een gemeenschappelijke plek in een heterotopische ruimte
- Landschap

- Programma

- Materialen

- Kenmerken
- Toelichting op de materiaalkeuze (geen beschrijving van hun eigenschappen, maar een verwijzing naar hun latente betekenissen) en hun effecten

- Doelen
 - Over mensen
 - Over de dynamiek van de samenleving
 - Over de plaats
 - Wat betreft het kunstwerk
- Duurzaamheid van het project
 - Milieu
 - Mogelijkheid om het project in de toekomst zelfstandig voort te zetten, dankzij de deelname van de gebruikers / het bedrijf / degenen die hebben gewerkt / de vrijwilligers en dankzij andere partners die het genoemde project ondersteunen

5. Korte beschrijving van de workshop

6. Feedback en discussie over het onderwerp van de workshop, de behaalde doelstellingen en het uiten van gevoelens en emoties

